

Відділ освіти, молоді та спорту Мостиської міської ради Львівської області

ОЗ “Мостиський ЗЗСО № 1 І-ІІІ ступенів”

Ліліана Гураль

Посібник для вчителя

*New approaches to studying listening at
English lessons*

Мостиська 2023

Методичний посібник. «New approaches to studying listening at English lessons » М. 2023 – ст.37

Схвалено методичною радою ОЗ «Мостиський ЗЗСО №1 I-III ступенів» (протокол №3 від 12.01.2023 р.)

Рецензенти:

Галина Федак - заступник директора

Галина Гарасько– вчитель англійської мови

Укладач: Ліліана Гураль – вчитель англійської мови ОЗ «Мостиський ЗЗСО №1 I-III ступенів» - 2023-ст. 37

Сьогодні в освітньому просторі України відбуваються кардинальні зміни, зумовлені процесом реформування школи, який відбувається відповідно до закону України „Про загальну середню освіту”, Концепції загальної освіти, Державного стандарту початкової та базової середньої освіти. Необхідність постійного вдосконалення системи та практики освіти обумовлена соціальними змінами, які відбуваються в суспільстві. Питання підвищення якості навченості учня були й залишаються пріоритетними в роботі сучасних загальноосвітніх навчальних закладів. Зміни в навчальному процесі висувають нові вимоги до діяльності вчителя, яка орієнтована на учня, і це викликає необхідність по-новому підійти до проблеми використання організаційних форм навчання іноземних мов школярів. Актуальність даної проблеми полягає в тому, щоб через упровадження організаційних форм навчання підвищити рівень мотивації, пізнавального інтересу та успішності учнів на уроках навчання аудіюванню з англійської мови. Аналіз психолого-педагогічних досліджень показав, що навчання аудіюванню з іноземної мови учнів в умовах середніх навчальних закладів є достатньо розробленою педагогічною проблемою. Тому необхідна методично правильна організація процесу навчання аудіювання.

Посібник рекомендований для вчителів англійської мови у загальноосвітніх закладах.

Зміст

1. Вступ	3
2. Аудіювання , як основний засіб навчання англійської мови	4
3. Цілі навчання аудіювання	4
4. Технологія навчання аудіювання	5
5. Види аудіювання	6
6. Формування навичок аудіювання	8
6.1 Навчання аудіювання і у початковій школі	9
6.2 Навчання аудіювання у середній та старшій школі	9
7. Відеоматеріали при навчанні аудіювання	11
8. Пісня, як один із дієвих методів навчання аудіювання	12
9. Висновок	13
10. Зразки завдань	14
10.1 Elementary level	14
10.2 Pre-intermediate level	20
10.3 Intermediate level	30

Вступ

Мова є найважливішим засобом спілкування, без якого неможливе існування і розвиток людського співтовариства. Розширення та вимірювання якості характеру міжнародних зв'язків нашої держави, інтернаціоналізація всіх сфер суспільного життя роблять іноземну мову, зокрема англійську, необхідною в практичній та інтелектуальній діяльності людини. У зв'язку з орієнтацією шкільного процесу навчання на практичне володіння іноземною мовою, проблема аудіювання все більше привертає увагу методистів. Ведеться серйозний теоретичний пошук у вивченні цього складного процесу. Існувала думка, що при навчанні усного мовлення вчитель повинен зосередити всі зусилля на говорінні, а розуміти мову учні навчатися стихійно, безвідповідного та цілеспрямованого навчання. Хоча вміння говоріння та аудіювання знаходяться у взаємозв'язку, добитися їх рівномірного розвитку можна тільки за умови застосування спеціально розробленої системи вправ для розвитку розуміння саме усного мовлення в природних умовах спілкування. Навіть люди, які досить вільно володіють іноземною мовою, відчувають труднощі при розумінні природного мовлення носіїв мови.

Розвиток системи освіти в Україні, її вихід на Європейський рівень неможливі без підвищення уваги до викладання іноземних мов, володіння однією з яких є неодмінним критерієм інтеграції України в Європейське та світове співтовариство. Державний стандарт базової середньої освіти наголошує на важливості опанування іноземної мови як засобу комунікації, що має на меті набуття учнями відповідних навичок і вмінь для життя в мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі. Головною метою навчання іноземних мов є розвиток здібностей учнів використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур та цивілізацій світу. У наш час метою володіння іноземною мовою є набуття необхідного рівня іншомовної комунікативної компетенції, який дозволить учасникам навчального процесу брати участь в діалозі культур англomовних країн. Формування в учнів вміння і навичок спілкування передбачає здатність і готовність здійснювати спілкування в чотирьох його видах: розуміння (аудіювання та читання), говоріння й письмо. Основною комунікативною компетенцією є комунікативні вміння, сформовані на основі соціокультурних та мовленнєвих знань і навичок. Діяльність аудіювання включає усне сприймання текстового матеріалу різних типів і жанрів: від описів подій, розповідей, радіо і тelenовин, лекцій, розмов до прагматичних текстів (інструкцій). У Програмі з іноземної мови, окрім згаданих, зафіксовані ще й такі типи текстів як інтерв'ю, оголошення, реклама.

Аудіювання , як основний засіб навчання англійської мови

Аудіювання - це розуміння мови, яка сприймається на слух. Оволодіння аудіюванням дає можливість реалізувати виховні, освітні і розвиваючі цілі. Цей вид діяльності дозволяє формувати вміння сприймати на слух іноземну мову, передбачати і розуміти основний зміст висловлювання і таким чином, виховувати культуру слухання не тільки іноземною, але і рідною мовою. Аудіювання становить основу спілкування. Цей вид діяльності складається з умінь диференціювати сприймані звуки, інтегрувати їх у смислові комплекси, утримувати їх у пам'яті під час слухання, здійснювати розподіл усіх прогнозування і, виходячи із ситуації спілкування, розуміти та сприймати звуковий ланцюг мовлення. Аудіювання - дуже важкий вид мовної діяльності. У житті треба розуміти текст із першого його пред'явлення, оскільки у реальних ситуаціях спілкування, повторити зміст інформації поданої носієм мови неможливо. Ми не можемо щось змінити, не можемо пристосувати мовлення того, хто говорить до свого рівня розуміння. Існує ціла низка об'єктивних складнощів, що перешкоджають розумінню мови з першого разу. Одже вивченню аудіюванню на уроках англійської мови вчитель повинен приділити велику увагу.

Аудіювання – це один зі чотирьох видів мовленнєвої діяльності учнів, які сьогодні не розглядаються ізольовано, а всі аспекти мовлення дуже тісно взаємопов'язані і спрямовані на оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації. Особливий акцент сьогодні відводиться на комунікативний підхід саме до навчання аудіювання. Необхідність у слуханні вже містить комунікативне завдання, яке має вирішити учень на завершальному етапі аудіювання. Наприклад, інформація сприймається для того, щоб на неї відреагувати, висловити власну думку, взяти до уваги. Саме з цього й випливає одна з основних вимог до комунікативного навчання аудіювання: стимулювати в слухачів інтерес до змісту повідомлення, що сприятиме створенню необхідної комунікативної готовності до сприйняття інформації і її відтворення.

Цілі навчання аудіювання

Аудіювання- це розуміння і сприймання на слух іншомовного мовлення. Мовленнєве спілкування -це двосторонній процес. Однією зі сторін спілкування поряд із слуханням є аудіювання. Ці два терміни протиставлені: якщо «слухання» означає акустичне сприйняття звукоряду, то поняття «аудіювання» включає процес сприйняття і розуміння мови, що звучить. Саме з нього починається оволодіння усною комунікацією.

Аудіювання складається з:

- вміння визначати звуки, що сприймаються,
- правильно включати їх у сенс висловлювання,
- утримувати в думці необхідну інформацію,
- звертати увагу на контекст та здійснювати прогнозування,

- правильно розуміти сенс висловлювання, з ситуації спілкування яка назріла.

Аудіювання є активним процесом, під час якого відбувається напружена розумова робота. Учень отримує інформацію у звуковій формі, засвоює та переробляє її відповідно до отриманих раніше знань. В реальному житті ми часто стикаємося з аудіюванням, як самостійним видом мовної діяльності у різних ситуаціях реального спілкування. Наприклад, коли ми слухаємо оголошення, новини радіо або телебачення, інструкції, лекції, розповідь співрозмовника, виступ актора та багато іншого. Щоб процес навчання був успішним, охоплював усі можливі ситуації мовного спілкування і учень міг з легкістю вступати в іншомовне спілкування необхідно поставити певні цілі.

Цілі навчання аудіювання можна виділити такі:

- Формування відповідних навичок
- Розвиток мовних умінь
- Навчання успішної комунікації
- Запам'ятовування мовного матеріалу
- Вміння виділяти головне та другорядне в потоці мовлення
- Розуміння сенсу одноразового висловлювання
- Розвиток слухової пам'яті
- Розвиток слухової реакції

Володіння іноземною мовою складається так само з умінь чути та розуміти. Саме тому підвищуються вимоги сучасних програм до навчання мови. Учень повинен не тільки правильно зрозуміти отриману інформацію, але і вміти відповідати та реагувати на неї в рамках вимог мовної ситуації. При оволодінні звукової сторони мови, слід також вивчити фонемний склад, інтонацію, ритм, темп, мелодику та наголос. За допомогою аудіювання вивчаються нові граматичні та лексичні структури, мовний матеріал. Отже аудіювання є дієвим та необхідним засобом навчання.

Технологія навчання аудіювання

Аудіювання має займати важливе місце вже на початковому етапі навчання мови. Таким чином, будучи тісно пов'язаним з іншими видами мовної діяльності, аудіювання відіграє важливу роль у вивченні іноземної мови, особливо при комунікативно-спрямованому навчанні. Навчанню аудіювання у методиці викладання іноземних мов надається велике значення, оскільки сприйняття іншомовної мови на слух – процес складний, що вимагає від учня максимальної уваги, а від вчителя – послідовної підготовки до розвитку цього виду мовної діяльності. Тому необхідна методично -правильна організація процесу навчання аудіювання. Це рецептивний вид мовної діяльності, який є одночасно сприйняттям і розумінням мови на слух і має свої цілі, завдання, предмет та результат. Аудіювання тісно пов'язане з іншими видами роботи на уроці:

Аудіювання та говоріння. Говоріння - вираження думок засобами мови, що вивчається - тісно пов'язане з розумінням мови на слух. Говоріння може

бути реакцією на мову співрозмовника. Прослуховування тієї чи іншої інформації може бути основою говоріння. Правильність розуміння прослуханого матеріалу контролюється шляхом відповіді на питання до змісту або шляхом переказу. З цього випливає, що аудіювання готує говоріння, а говоріння допомагає формуванню сприйняття мови на слух.

Аудіювання та читання. Взаємодія між аудіюванням та читанням полягає в наступному: завдання, які виконуються під час прослуховування, зазвичай даються у друкованому вигляді, відповідно, частина інформації, необхідної для розуміння, може бути вилучена із завдання. Також після аудіювання можна дати учням надрукований текст, який вони щойно прослухали, для повноцінного розуміння, або додаткового розбору тих чи інших його частин, залежно від спрямованості уроку та складності розуміння тексту.

Аудіювання та лист. Часто завдання з аудіювання виконуються письмово. Такий вид діяльності необхідний для контролю та оцінки писемного рівня успішності учнів. Письмове висловлювання особистих вражень чи узагальнення інформації після почутого.

Види аудіювання

Навчальне аудіювання виступає засобом навчання і служить одним із методів введення мовного матеріалу і створення слухових образів мовних одиниць. Навчальне аудіювання є передумовою оволодіння усним мовленням та становленням і розвитком комунікативних умінь. Навчальне аудіювання допускає багаторазове прослуховування та дво-кратне прослуховування тексту. Багаторазове прослуховування використовується при вивченні лексичного та граматичного матеріалу. Під час самостійної роботи учня, для кращого розуміння тексту, та виконання завдань. Повторне прослуховування забезпечує повніше і точніше розуміння аудіотексту, а також краще запам'ятовування його змісту та мовної форми, особливо в тому випадку, коли прослуханий текст використовується для подальшого переказу, усного обговорення або письмового викладу.

Дво-кратне прослуховування використовується при аудиторній роботі під час контролю рівня навченості чи закріплення матеріалу під керівництвом вчителя. Такий вид роботи має певні контрольні завдання. А саме: вибрати правильне зображення з кількох поданих, дати відповіді на запитання, вибрати одну правильну відповідь з кількох поданих, визначити правильність чи неправильність відповіді (True, False), вибрати правильне слово за змістом речення.

Комунікативне аудіювання – це рецептивний вид діяльності, який націлений на сприйняття та розуміння мовлення на слух при її одноразовому прослуховуванні. У зарубіжній та вітчизняній методиці прийнято виділяти такі види комунікативного аудіювання як :

- а) skimlistening- аудіювання з розумінням основного змісту ;
- б) listening for detailed comprehension -аудіювання з повним розумінням ;

в) listening for partial comprehension- аудіювання з вибірковим вилученням інформації;

г) critical listening- аудіювання з критичною оцінкою .

Навчання аудіювання здійснюється 3 етапи:

а) передтекстовий;

б) текстовий;

в) післятекстовий.

Передтекстовий етап:

На передтекстовому етапі виділяються три найбільш значущі моменти: вступна бесіда, опрацювання складних лексичних та граматичних форм , пред'явлення певного наочного матеріалу за змістом для кращого розуміння установки. Якщо аудіювання виступає як мета навчання іншому виду мовної діяльності, найчастіше як говоріння, то ці моменти є обов'язковими та від ретельності підготовки та проведення вчителем передтекстового етапу залежить подальша успішність проведення етапу уроку, на якому проводиться навчання аудіювання. Текст може бути адаптований і вчителю потрібно приділити більше уваги щодо труднощів розуміння на передтекстовому етапі.

Текстовий етап – пред'явлення тексту:

Мета даного етапу уроку – розвиток умінь аудіювання . Аудіювання виступає як мета навчання , текст прослуховується учнями 2 рази і проводиться контроль його розуміння. Цікавою видається думка зарубіжних методистів на можливу кількість прослуховувань пред'явлень тексту під час уроку. Вважається, що текст може пред'являтися учням більше 2-х разів, стільки, скільки необхідно 3 або навіть 4 рази . Таке прослуховування проводиться, якщо текст досить великий за обсягом, або дуже важкий для учнів. Великий за обсягом текст можна розділити на кілька частин і працювати з цим текстом частинами. Рівень тексту повинен відповідати рівню володіння мовою учнями.

Післятекстовий етап – контроль розуміння прослуханого тексту

Усі методи контролю можна розділити на 2 великі групи: мовні і немовні . Цей етап включає у собі різні вправи, створені задля контроль розуміння тексту. Немовні методи контролю розуміння зазвичай включають такі завдання, як: підніміть руку, почувши..., тестування, виберіть картинку, розташуйте малюнки у потрібній послідовності, виберіть, з кількох запропонованих, заголовки до тексту, розташуйте картинку у потрібній послідовності, переставте пункти плану за певною послідовністю, здогадайтеся, про кого йде мова у тексті, розташуйте дієслова у послідовності, які відображають розвиток основних подій у тексті.

До мовних методів контролю розуміння тексту можна віднести такі завдання: дайте відповідь на запитання, розпитайте одне одного, погодьтеся або зробіть заперечення, придумайте назву до тексту, розташуйте пропозиції в логічній послідовності, придумайте свій варіант завершення тексту. Як очевидно з вище запропонованих немовних і мовних методів контролю, вони можуть бути успішно використані на початковому етапі навчання англійської мови.

Сприйняття іншомовної мови на слух - процес складний, що вимагає від учня максимальної уваги, а від вчителя - послідовної підготовки до розвитку

цього виду мовної діяльності. Тому необхідна методично правильна організація процесу навчання аудіювання, отже, перед методикою навчання іноземних мов стоїть завдання правильно організувати і спланувати цей процес, щоб рівень сформованості аудитивних навичок учнів відповідав запитам сучасного суспільства. Найголовніше для вчителя з'ясувати, чи є аудіювання в даному конкретному випадку метою навчання чи засобом навчання - комунікативне чи навчальне аудіювання. Відбір чи складання тексту для аудіювання повинні відбуватися з урахуванням вимог програми, конкретних умов навчання та вікових особливостей учнів. Найголовніша умова – рівень володіння мовою та інтереси учнів.

Матеріал для навчання аудіювання повинен також відповідати таким вимогам:

1. Відповідність віковим особливостям учнів та їх мовленнєвий досвід у рідній та іноземній мовах.
2. Уявлення різних форм промови.
3. Наявність надлишкових елементів інформації.
4. Природність представленої у ньому ситуації, персонажів та причин.
5. Здатність матеріалу викликати емоційний відгук у відповідь.
6. Наявність виховної мети представленого тексту
7. Аналіз можливих труднощів (лінгвістичних, мовних, змістовних) цього тексту.
8. Визначення умов пред'явлення тексту (за допомогою ТСО або безпосередньо, з голосу вчителя або незнайомого голосу, за розгорнутими опорами або без них).
9. Визначення підготовчої роботи щодо передтекстового етапу аудіювання з урахуванням труднощів тексту.
10. Формулювання установки перед прослуховуванням та визначення кількості прослуховувань пред'явленого тексту.
11. Визначення способів контролю розуміння тексту: використання мовних чи немовних способів контролю.

Формування навичок аудіювання

Розглядаючи аудіювання в старших класах, доречним є навести вимоги, що висуваються до цього виду мовленнєвої діяльності. Учні повинні розуміти висловлювання в особистій, публічній, професійній та освітній сферах, а також автентичні тексти пізнавального та країнознавчого характеру з елементами аргументації, абстрактними судженнями, викладом фактів. Здобувачі освіти повинні уміти диференціювати основні факти та другорядну інформацію, уміти дотримуватися логіки викладу та прогнозувати розвиток дій, уміти узагальнювати інформацію та порівнювати її з власним досвідом, оцінювати отриману інформацію з урахуванням її достовірності й переконливості, розуміти необхідну інформацію, а саме: оголошення в аеропорту, на вокзалах, реклами, інтерв'ю. Кількість пред'явленого тексту та тривалість звучання залежить від мети. Якщо необхідно запам'ятати форму мовного повідомлення, доцільним є повторення одного й того ж тексту. Якщо ж метою є

запам'ятовування смислу, то для повторного пред'явлення слід давати трансформований текст з мовними замінами й новими завданнями для сприйняття.

Навчання аудіювання і у початковій школі.

На сучасному етапі вивчення англійської мови аудіювання вводиться на початковому етапі навчання. Це період який дозволяє закласти основи комунікативної компетенції, необхідні для подальшого розвитку та вдосконалення вивчення іноземної мови . Щоб закласти ці основи, потрібно досить тривалий термін, оскільки учням потрібно ознайомитися з мовою, що вивчається, як засобом спілкування, починаючи з самих основ.

На початковому етапі вивчення аудіювання здобувачі освіти початкової школи повинні сприймати на слух і розуміти фрази англійською мовою. Розуміти основну інформацію невеликих текстів та повідомлень під час прослуховування аудіо запису. А саме: короткі діалоги, описи, римування, пісні, не беручи до уваги незнайомі слова, які заважають розуміти основний зміст тексту. Під час спілкування, отримувати конкретну інформацію з почутого, вербально чи невербально реагувати на почуте.

У початкових класах дітям пропонується послухати невеликий текст чи діалог. Перед прослуховуванням тексту повторюється відповідний лексичний матеріал згідно теми представленого тексту для аудіювання. По картинці можна визначити передбачувану тему, предтекстовий етап. Далі відбувається саме прослуховування, текстовий етап та контроль розуміння тексту. Це, як правило, немовний спосіб контролю :проведи лінію, стрілку, постав галочку, букву, і т.д. Поступово можна підключати і мовний спосіб контролю: розпитайте один одного, погодьтеся або заперечіть, порівняйте зміст тексту з фактами зі свого життя. Таким чином розвиваємо комунікативні та особистісні вміння.

Характер пред'явлення повідомлення є теж важливим фактором у програмі навчання аудіювання. Завдання може бути представлене через аудіозапис, короткий за обсягом фільм чи мультфільм згідно теми і відповідно до вікових категорій початкової школи. Також текст може бути поданий вчителем. Читання тексту вчителем, до голосу якого учні звикли, полегшує сприймання. До того ж під час читання вчитель може жестом, мімікою, підвищенням голосу виділити певну думку, підкреслити певні місця, звернути увагу учнів на ті чи інші моменти повідомлення, а також сповільнити темп мовлення і таким чином полегшити аудіювання тексту. Уміння аудіювання формується поетапно – від словоформи до цілого тексту. Вправи, що сприяють формуванню фонетичних, лексичних та граматичних навичок аудіювання, використовуються на початковому та середньому етапі навчання.

Навчання аудіювання у середній та старшій школі.

Оволодіння аудіюванням в середній школі здійснюється за двома аспектами. Перший аспект оволодіння усною комунікацією, за якою говоріння і аудіювання функціонують одночасно, а кожен з учасників комунікації виконує поперемінно дії аудіювання і говоріння. Другий аспект аудіювання, це – здобування інформації з матеріалу, який учні чують. А саме з усної розповіді, лекції, радіо і телепередачі, кінофільму. Робота за цими двома аспектами проходить паралельно, з випередженням першого загального аспекту, оскільки

на його основі засвоюється другий спеціальний аспект. Засвоєння аудіювання як дії під час усної комунікації – це частина програми навчання говоріння, як на рівні формування механізму сприймання і породження висловлювань, так і на вищому рівні, коли засвоюється усне мовлення за темами. Формування механізму сприймання і породження висловлювань починається з аудіювання мовного матеріалу: спочатку засвоюють граматичні структури, лексичні одиниці, які вводяться і опрацьовуються в режим аудіювання, а потім застосовуються в мовлення учнів, вимова опановується під час сприймання звуків у мовному потоці. Під час виконання учнями вправ у будь-якому режимі роботи, хоровому, груповому, індивідуальному чи парами, говоріння поєднується з аудіюванням і таким чином, разом із засвоєнням мовного матеріалу в мовленні, удосконалюється його аудіювання. Подальше оволодіння усним мовленням за темами, згідно з шкільною програмою, передбачає розвиток не тільки говоріння, а й аудіювання в межах засвоєваних тем. Тексти для аудіювання повинні будуватися на уже засвоєному програмному мовному матеріалі і можуть містити до 2% невідомих слів, про значення яких можна здогадатися. Суть навчальної роботи полягає в аудіюванні послідовних усних повідомлень з поступовим збільшенням їх обсягу і труднощі, з ускладненням режиму, в якому проходить навчальний процес.

Програма оволодіння аудіюванням як окремим видом комунікативної діяльності охоплює середні і старші класи середньої школи і являє собою систему послідовних кроків, кожний з яких спрямований на подолання певних труднощів і в кінцевому підсумку підводить учнів до розуміння усного мовлення за умов, наближених до природних, у межах шкільної програми.

Вправи для розвитку вміння аудіювання на середньому і старшому етапі навчання:

а) вправи на передбачення тексту й розвиток уяви: послухайте початок, запропонуйте власний варіант і його закінчення;

б) послухайте початок оповідання і здогадайтеся про те, що сталося далі;

в) подивіться на малюнок, прослухайте його опис та запропонуйте власний варіант розвитку подій;

г) Виконання вправ на визначення логічної послідовності подій: прослухайте текст і розкажіть у логічній послідовності про дії головного героя;

д) прослухайте оповідання та передайте його зміст чотирма – п'ятьма реченнями, в усній чи письмовій формі.

е) прослухайте оповідання та розташуйте малюнки відповідно до подій в оповіданні;

є) виконайте вправи на розуміння тексту без здогадок:

- прослухайте текст і скажіть чи було в ньому таке речення...;

- прослухайте два оповідання та скажіть, чим вони відрізняються;

- подивіться на малюнок, прослухайте оповідання та знайдіть невідповідності;

ж) виконайте вправи на розуміння основної думки, точного розуміння тексту:

- прослухайте текст і виберіть з кількох малюнків один, що найбільш відповідає тексту;

- прослухайте текст та намалюйте персонаж та місце дії схематично;

- визначте, якому з двох прослуханих оповідань відповідає зміст малюнка;
- з) прослухайте текст і придумайте для нього назву.
- и) прослухайте текст і напишіть есе чи лист - відповідь.

Відеоматеріали при навчанні аудіювання

Аудіювання-це складний інтелектуальний процес, в якому задіяні усі комунікативні навички і вміння. Учні потрібно активувати знання граматики, лексики, визначити жанр висловлювання, вміти користуватися контекстом, передбачати подальший хід розповіді та багато іншого. Аудіювання також допоможе поринути в іншу культуру, ознайомитися з традиціями та цінностями. Отже необхідно на уроках включати для вивчення іноземної мови і неадаптований матеріал, який вимовляють носії мови. Надзвичайно важливим є використання відеоматеріалів, які допомагають наблизити процес навчання аудіювання до ситуацій реального спілкування з точки зору сприйняття відеоінформації.

Аудіювання не є легким видом мовної діяльності. Встановлено, що вміння аудіювання формується більш успішно, коли звукові та зорові канали надходження інформації використовуються у взаємодії, що полегшує для учнів сприйняття мови, що звучить, і дає можливість судити про сказане повніше, ніж при роздільному надходженні повідомлень. Ефективність використання відеоматеріалу під час навчання мови залежить не лише від точного визначення його місця у системі навчання, а й від того, наскільки раціонально організована структура відеозаняття, як узгоджені навчальні можливості відеоматеріалу із завданнями навчання. Таким чином, відеоматеріали на уроках іноземної мови дійсно сприяють більш ефективному та результативному навчанню аудіювання, оскільки відеоматеріали є зразками автентичного мовного спілкування, створюють атмосферу реальної мовної комунікації, роблять процес засвоєння іншомовного матеріалу більш цікавим та емоційним.

Відеоматеріали – надзвичайно корисний ресурс для вивчення іноземної мови, особливо для розвитку умінь аудіювання та покращенню вимови. Завдяки перегляду відео учні мають можливість слухати живу англійську мову з різними діалектами та вимовою. Відеоматеріали підвищують ефективність розуміння учнями змісту навчального матеріалу, адже при слухо-зоровому сприйнятті засвоюється 60% інформації.

Є певні вимоги до відеоматеріалів, які можна використовувати на уроці. Наведемо деякі з них:

1. Відео не має перевищувати 5-8 хвилин в середній школі, 10 - 12 хвилин в старшій школі.
2. Відео має відповідати темі уроку та рівню володіння мовою учнів.
3. Відеоролик можна програвати з субтитрами або без субтитрів, в залежності від складності сприйняття.
4. Відео має відповідати віковим особливостям дітей та їх інтересам.
5. Якість зображення та вимова мають бути на високому рівні.
6. Опрацювати завдання до та після перегляду відео, тематично розроблені у підручнику або вчителем.

7. Відеоматеріал має відповідати цензурі.

Способи використання відеоматеріалів на уроках англійської мови з метою навчання:

1. Subtitles off

Учні звикають до субтитрів, і перегляд відео перетворюється на урок читання. Вимикайте субтитри і дайте можливість учням попрактикувати сприйняття інформації на слух та просто насолодитись відеопереглядом.

2. Subtitles use

На початковому та середньому рівні навченості аудіювання через перегляд відео фільми, учнів зустрічаються з нерозумінням слів, виразів чи граматичних форм. Сприйняття іноземної мови викликає труднощі через специфіку та темп мовлення, діалект. Субтитри дозволяють навчитися сприймати слова чи певні вирази носіїв мови.

3. Stop it and make them guess

Зупиніть відео та запитайте учнів, що має відбутися далі. Чи зможуть вони здогадатися, що відбудеться далі в епізоді та які граматичні структури буде вживано?

4. Silent video

Запропонуйте учням переглянути відео без звуку, описати англійською мовою, що відбувається в епізоді та що можуть говорити герої на відео. Запропонуйте переглянути відео вдруге зі звуком. Чи збіглися ваші здогадки?

5. No picture

Запропонуйте учням послухати аудіосупровід до відео. Що роблять герої? Де вони знаходяться? Як вони виглядають? Далі учні дивляться відео та діляться своїми результатами. Чи збіглися їх очікування?

6. Show and describe

Поділіть учнів на дві команди. Перша команда переглядає відео і показує, що відбувається на відео. Друга команда має відтворити інформацію в письмовому вигляді. За необхідності учні другої команди можуть поставити додаткові питання.

Пісня, як один із дієвих методів навчання аудіювання

Під час навчання аудіювання вчитель може застосовувати не тільки широкий арсенал текстів різних типів і жанрів, а й пісні. Пісня використовується з метою проведення фонетичних та лексичних зарядок ознайомлення з темою уроку, відпочинку на уроку. Організуючи процес навчання аудіюванню на матеріалі пісень, вчитель формує завдання різного характеру в залежності від того, що він ставить за мету перевірити: розуміння загального змісту пісні чи розуміння окремих деталей. Добираючи пісенний матеріал для аудіювання, вчитель обов'язково повинен враховувати вікові особливості школярів, а також логічне поєднання теми уроку зі змістом пісні.

Зразки завдань для розвитку навичок та умінь аудіювання через пісню:

1. Прослухай пісню і намалюй те що ти відчуваєш чи уявляєш. Розкажи про це.

2. Прослухай пісню і напиши в правильному порядку речення, щоб одержати правильний зміст.
3. Прочитай і переклади текст пісні.
4. Прослухай пісню і заповни пропуски у тексті.
5. Прослухай пісню і дай заголовок. Відтвори пісню при можливості.

Аудіюванню, як і кожен вид мовленнєвої діяльності зокрема, треба навчати окремо . Немає чітких вказівок, як вчитель повинен пропонувати учням завдання на аудіювання. Це залежить від багатьох чинників а також креативного підходу вчителя до уроку. Основою проведення аудіювання на уроках є чітке дотримання послідовності підготовки та проведення цього виду діяльності , а саме: застосування 3-х етапного навчання аудіювання:

- підготовчий етап (введення учнів в ситуацію);
- процес слухання і виконання завдання;
- підсумкова робота.

Висновок

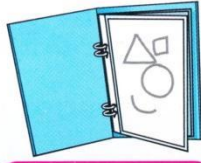
Урок аудіювання, в цілому, розвиває не лише навички аудіювання, але і говоріння, критичне усвідомлення інформації та творчого підходу до її інтерпретації, сприяє розвитку логіки, вміння бачити причинно-наслідкові зв'язки. Сприйняття англійської мови на слух – процес важкий, що вимагає від учня максимальної концентрації та відповідної підготовки, яку має забезпечити вчитель. Методично правильна та послідовна організація процесу навчання, що включає постійну практику та своєчасний контроль, забезпечує формування навичок аудіювання, які відповідають запитам сучасного суспільства. Слід ще раз підкреслити, що основне призначення іноземної мови як предметної галузі навчання, полягає в оволодінні учнями вмінням спілкуватися іноземною мовою. А вміння спілкуватися іноземною мовою неможливе без вміння сприйняття іншомовної мови на слух і вміння її відтворити.

Elementary level

1 Listen, point and repeat. 13

bag

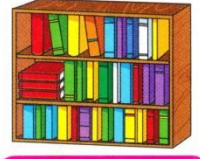
folder

door

window

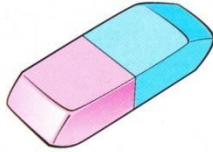

bookcase

1 Listen, point and repeat. 10

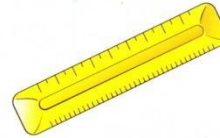
pen

rubber

pencil

ruler

book

2 Listen and chant. 11

1 Listen, point and repeat. 20

doll

ball

teddy

puzzle

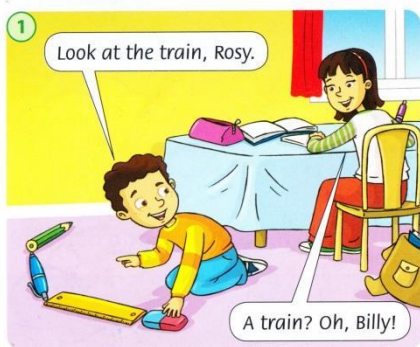
car

2 Listen and chant. 21

Task 1. Vocabulary.

Task 2. DVD tasks.

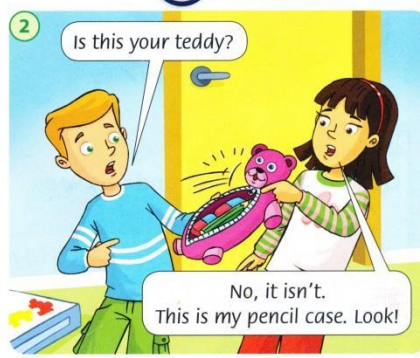
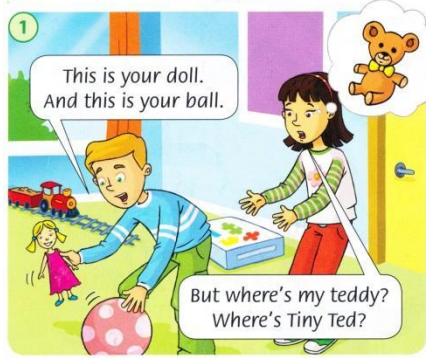
3 Listen and read. 12

3 Listen and read. 22

Watch the MultiROM! ▶

Task 3. Listening and writing.

1 Listen and match. 29

1 Listen and tick (✓). 99

1			✓					
2								
3								

1 Listen and write A or B. 159

- 1 2 3 4 5 6

Task 4. Listening and reading.

1 Point to the rooms. Say the words.

2 Listen and read. 89

Andy's homepage My flat My family My friends My school

My name's Andy. This is a photo of my family in our flat. We are in the living room.

Here is the dining room. It is little but the table is big. The kitchen is next door. It is yellow and white.

There are three bedrooms. The big bedroom is for my mum and dad.

And this is the balcony. Look, you can see my favourite tree.

Can you see my sister in a photo?

This is my bedroom. Next door is my sister's bedroom.

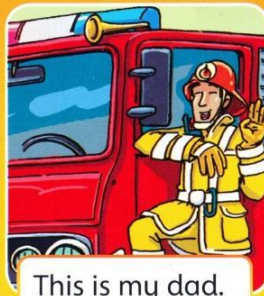
Add picture Remove picture

1 Point to the jobs. Say the words.

2 Listen and read. 50

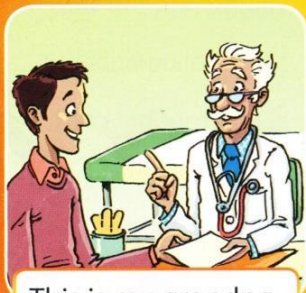
My name's Milly.
I'm seven.
This is my family.

This is my dad.
He's a fireman.

This is my mum.
She's a nurse.

This is my grandpa.
He's a doctor.

This is me with my
brother. His name's Joe.
He's ten. We're pupils.

We're a happy family.

1 Point and say the family words.

2 Listen and read. 70

Hi. I'm Beth. I'm at the park with my family.

It's windy today. Oh no!
Where's Grandpa's hat?

Grandpa's hat is
in the tree!

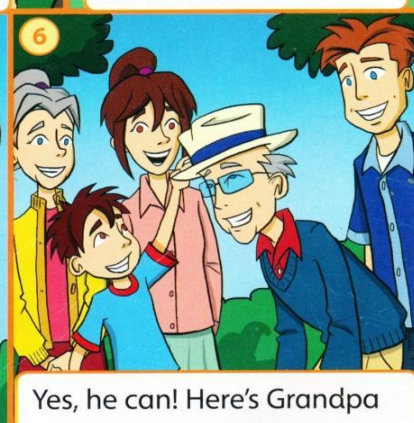
My mum throws a ball.
No, Grandpa's hat is
still in the tree.

My dad jumps. No,
Grandpa's hat is
still in the tree.

My brother gets
on Dad's shoulders.
Can he get the hat?

Yes, he can! Here's Grandpa
with his hat. He's happy now.

Task 5. Listening and singing.

2 Listen and sing. 24

3 Sing and do.

Let's sing!

Toys, toys, toys!

Toys, toys, toys, toys,
Toys, toys, toys!

This is my big red kite,
My big red kite,
My big red kite.

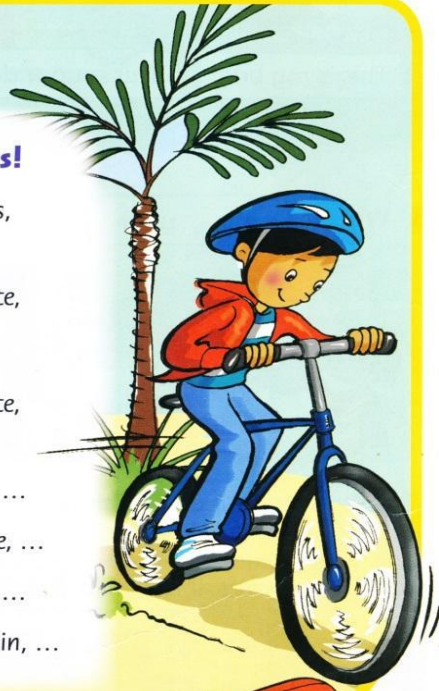
This is my big red kite,
I love toys!

Toys, toys, toys, toys, ...

This is my big blue bike, ...

Toys, toys, toys, toys, ...

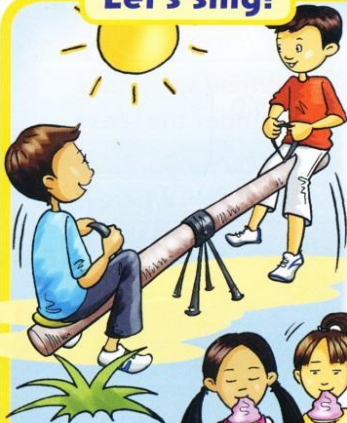
This is my big, green train, ...

2 Listen and sing. 56

3 Sing and do.

Let's sing!

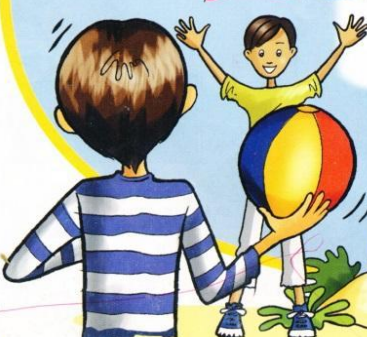
At the park!

At the park,
It's so much fun.
For you, for me, for everyone!

Play on the seesaw,
Play in the pool.
Eat an ice cream,
It's nice and cool.

Play with a frisbee,
Play with a ball.
Play on the slide,
It's fun for all.

At the park,
It's so much fun.
For you, for me, for everyone!

2 Listen and sing. 46

3 Sing and do.

Let's sing!**Two kind doctors**

Two kind doctors
Meet in a lane.
Hello, hello,
What's your name?

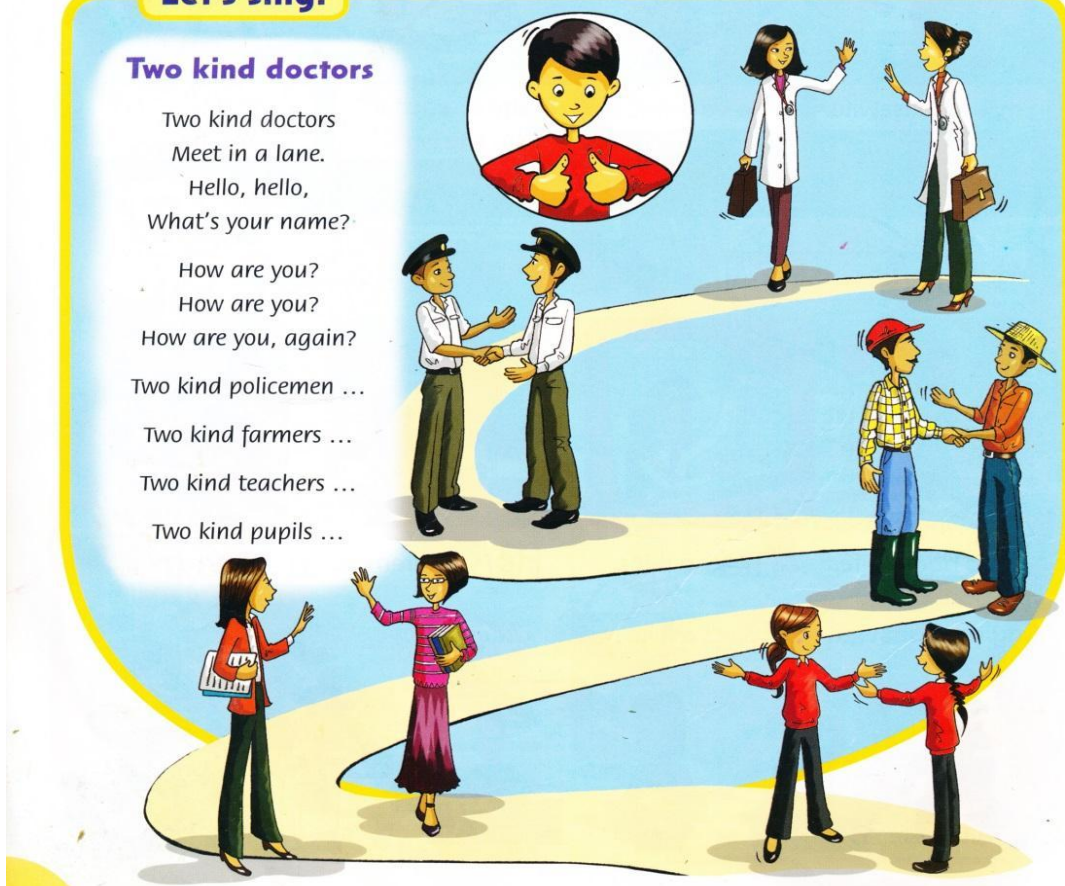
How are you?
How are you?
How are you, again?

Two kind policemen ...

Two kind farmers ...

Two kind teachers ...

Two kind pupils ...

Pre-intermediate level

Task 1. Vocabulary.

- 7 1.26 **VOCABULARY** Match ten of the school subjects with the icons below. Then listen and repeat all the words. three

School subjects art and design biology chemistry
economics English French geography German randad)
history I.C.T. (information and communication technology) m)
maths music P.E. (physical education) physics
R.E. (religious education)

- 10 **1.27** Listen and complete Tim's timetable for Wednesday, Thursday and Friday. Write the correct school subjects.

	Wednesday	Thursday	Friday
8.20	English	³ _____	Chemistry
9.05	¹ _____	Maths	⁵ _____
9.50–10.30 BREAK			
10.30	Maths	⁴ _____	Maths
11.15	² _____	English	History
12.05–1.00 LUNCH			
1.00	Art	P.E.	English
1.50	R.E.	P.E.	⁶ _____

- 1 **VOCABULARY** Match the photos A–F with six of the words below. Which of the animals in the list can you find in the wild in your country?

Wild animals bear bee butterfly crocodile dolphin eagle
elephant frog giraffe gorilla hippo kangaroo lion monkey
shark snake spider tiger whale wolf

- 2 **3.02** Listen and repeat all the words in exercise 1.
- 3 Work in pairs. Decide which animals from exercise 1 you usually see
a on land *a bear, ...* b in water c in the air
- 4 Match the animals in exercise 1 with the correct category. Then check your answers in pairs.

Insects: _____

Birds: _____

Fish: _____

Mammals: _____

Reptiles: _____

Others: _____

Task 2. Listening and reading.

- 2 **2.34** Read and listen to the dialogue. How do they decide to travel from Scotland to London?

- Martha** We're going to London this weekend. How shall we get there? Train, coach, or plane?
- Dan** Well, the plane is certainly the quickest and easiest, but it's also the most expensive.
- Martha** Yes, the train and coach are cheaper. I think the train is the most convenient and the most comfortable.
- Dan** Overall, I think the coach is the best. It's certainly the cheapest.
- Martha** But I hate long coach journeys. I always feel sick. I think the coach is the worst option!
- Dan** OK, let's go by train. Can you ring and book the tickets?
- Martha** No, let's book online. You get the best deals there.

- 2 **4.09** Read and listen to three teenagers talking about household chores. Who helps most with the housework: Marvin, Harriet, or James? Who helps least?

@Marvin How do I help round the house? I'm afraid I **don't do much housework**, actually. I occasionally **do the hoovering**, but I have to **do a lot of homework** every evening. It **takes ages**, so I haven't got time for much housework.

@Harriet My mum is a single parent, so my sister Emma and I try to help her with the housework. We **make our beds** every morning. Then after we've **had breakfast**, I usually **do the washing up**. At the weekend, Emma often **does the cleaning** while mum and I **take the bus** into town and **do the shopping**.

@James I **do my best** to help with the housework, but it's difficult to find the time. I tidy my bedroom once a week and I sometimes **take the rubbish out** or help mum to **make the dinner**. My brother, Max, **has a lot of arguments** with our parents about housework. He **does nothing** to help.

2 2.11 Read and listen to teenagers talking about buying clothes. Which person ...

- a hasn't got enough money to buy designer labels?
- b is wearing something that doesn't cost very much?
- c always wants to know where clothes come from before she buys them?
- d makes clothes?

'It's **good** that we can buy **cheap** clothes. I never spend more than £10 on a shirt or trousers, but my clothes are comfortable and I love them. This T-shirt is made in Bangladesh. The workers in the factories there don't get much money. People say that's unfair, but I don't agree. The fashion companies are giving them jobs!'

Ryan

'The **large** fashion companies don't care about the workers in their factories. The pay is very **low** and the jobs are often **dangerous**. It's **terrible**! We should pay more for clothes. I always look at the label, and I never buy cheap clothes that are made in poor countries.'

Molly

'I haven't got much money and I don't buy designer labels. But I want **similar** styles. So, I look for cheap copies. It's **true** that the workers who make the clothes don't get much money, but the cost of living is low in poor countries, so I think it's probably OK.'

Megan

'I think clothes are too cheap. People just wear them a few times and then throw them away! That's **wrong**. I'm studying Textile Design at school and I hardly ever buy clothes. I usually make them. It isn't very **difficult** and my clothes always fit and look **great**! I never throw my **old** clothes away. I give them to charity.'

Jed

Task 3. Listening and writing.

4 **3.16** Listen to a conversation between a boy called Stephen and a girl called Myra. Are the sentences true or false? Write T or F.

- 1 Myra isn't happy with the trams in the city. ____
- 2 Stephen says it's difficult for trams to move left and right. ____
- 3 Stephen thinks trams are faster than buses. ____
- 4 Myra thinks the air in their city is polluted. ____
- 5 Stephen thinks bikes are bad for the city. ____
- 6 Stephen thinks trams are noisier than buses. ____

Listening

4 **2.13** Listen to Anna, Dani and Jack. How does Anna feel at the end of the scene? Choose the best adjective.

angry bored embarrassed excited happy shocked

5 **2.13** Listen again. Complete the sentences with the correct name: *Anna, Jack or Dani*.

- 1 _____ gives Anna the programme for the film festival.
- 2 _____ has a car and can drive them all to Leeds.
- 3 _____ chooses the film.
- 4 _____ chooses a CD to listen to in the car.
- 5 _____ thinks the animated film might be OK.
- 6 _____ wants to leave immediately.
- 7 _____ says sorry to the others.

- 4 **3.38** Listen to part of a radio report. Add ONE, TWO or THREE words or numbers in each gap.

SuperTech Summer Camps

Most summer camps offer children activities like swimming, fishing, volleyball and ¹_____.

SuperTech Summer Camp offers technology-related events for nine–²_____–year-olds.

Courses include web programming, ³_____ and even how to make a robot.

Some of the course leaders are teachers, others are ⁴_____ and scientists.

SuperTech Summer Camps take place at the O'Malley Centre, about ⁵_____ km west of Dublin.

Each camp lasts ⁶_____, but children can come for more than one camp.

Matthew Day organised the first SuperTech Summer Camp ⁷_____.

It costs £⁸_____ per week for a child to go to SuperTech Summer Camp.

Listening

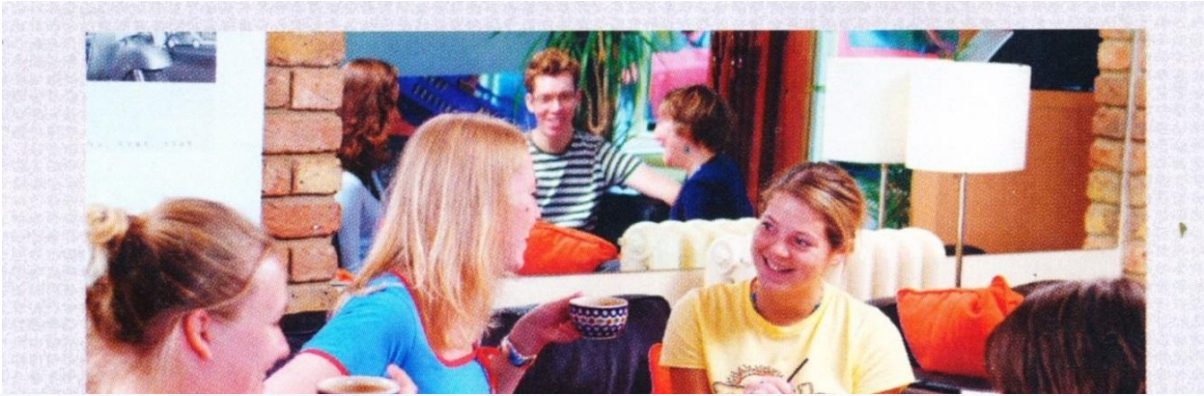
- 4 1.16 Do the exam task.

LISTENING exam task

Listen to six people introducing themselves. Complete the table.

	Age	Country	Hobbies
Laura	14	Argentina	swimming, fishing, volleyball
Martin	16	Czech Republic	reading, playing chess, listening to music
Emre	16	Turkey	reading, playing chess, listening to music
Lottie	16	England	reading, playing chess, listening to music
Greg	17	Canada	reading, playing chess, listening to music
Brigitta	18	Hungary	reading, playing chess, listening to music

Task 4. Listening and speaking.

4 2.02 Read the **Learn this!** box. Then listen again to the first candidate and complete the deductions he makes.

- 1 It can't be in Britain because _____
- 2 It must be a rainy day because _____
- 3 It must be a cold night because _____

- 3 The photo _____ them chatting and smiling.
- 4 In my _____ they are friends because they _____ very relaxed and they are laughing.
- 5 I'm not _____ why they are so happy.
- 6 _____ they are celebrating a special occasion, like a birthday.

Task 5. Listen to the song.

Race against time!

Listen. Put the jumbled-up words in the correct order. 8

When troubles come and you're feeling low,
 boring/slow/days/life/the/When/and/gets/go
 When things aren't going all that fine,
 in/against/Just/time./the/you're/remember/race

Run, run, run for your life,
 shout/out/secret's/and/Jump/the
 Hop, skip, jump, turn and dive,
 to/the/be/race/glad/alive./We're/and/all/in

Tell all your friends and tell all the world,
 boy/Tell/and/girl/every/every/tell
 Life is for living, and it ain't no crime,
 a/the/winner/you're/in/time./race/When/against

67

Song

- 1 Listen and complete the song. Use the words in the box.

aunts brother cousins
mother sister uncles

All around the world

My *father's* from Bolivia,
My (1) 's from Ecuador.
I've got (2) and aunts in
Sweden and France,
And a (3) in Singapore.

He's got a hundred (4) ,
Ninety-nine boys and a girl.
He's got brothers and (5) ,
uncles and (6)
All around the world.

My best friend is from Scotland,
But she's in Spain today.
I've got a friend called Dan – he's
in Japan,
But he's from the USA.

- 2 Find nine countries in the song.

Bolivia

- 3 Work in groups. Choose other countries.
Write a new song!

*My father's from Spain,
My mother's from France.
I've got uncles and aunts in Poland
and Turkey,
And a brother in Italy.*

Song

- 1 Listen and complete the song. Use the words in the box.

talks says gets up puts on
makes goes

Different faces

He *gets up* at 6.30.

He (1) his shirt and tie.

He (2) the children's breakfast.

Then he (3) goodbye.

Monday, Wednesday, Tuesday, Friday,

Different people, different places,

April, August, June, December,

Different people, different faces.

He (4) to the office.

He (5) on the telephone.

A hundred people around him,
He's never alone.

- 2 Find four days of the week in the song.
Which three days are *not* in the song?

- 3 Find four months in the song. Which
eight months are *not* in the song?

Intermediate level

Task 1. Listen to the texts and choose the correct answers.

Task 1

Listen to the speakers. For questions (1-6) choose the correct answer (A, B or C). Write your answers on the separate answer sheet. You will listen to the text twice.

1 Which thing will they NOT make?

A

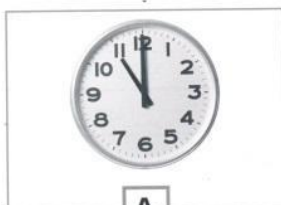

B

C

2 Which clock shows the time of the conversation?

A

B

C

3 What have they got plenty of?

A

B

C

4 What makes Super Bowl so popular?

- A. thrilling football matches
- B. an official day off
- C. amusing TV commercials

5 What's the main reason for popularity of street food?

- A. It's affordable.
- B. It's authentic.
- C. It's social.

6 What's NOT the main reason for sharing videos online?

- A. to outline our personality
- B. to tell the story
- C. to strengthen our contacts

Task 2. Listen to the text and choose the correct statements.

Task 2

Listen to the text. For statements (7-11) choose T if the statement is true according to the text, F if it is false. Write your answers on the separate answer sheet. You will listen to the text twice.

7. The speaker felt happy at the railway station.
8. The speaker stayed in the summer camp for the whole month.
9. It was very noisy in the carriage.
10. The speaker had mixed feelings on the train.
11. The experience lived up to the speaker's expectations.

T	F
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

Task 3. Listen to the text and choose the correct answer.

Task 3

Listen to the text. For questions (12-16) choose the correct answer (A, B or C). Write your answers on the separate answer sheet. You will listen to the text twice.

- 12** How did Greta know about the climate crisis?
A. She learned about it at her lessons.
B. Her parents told her.
C. She found the information in the local newspaper.
- 13** How has her life changed since she learned about the climate crisis?
A. She eats meat only once a week.
B. She rarely travels by plane.
C. She actively protests against inaction on climate change.
- 14** Who joined Greta in her Friday protests?
A. Nobody, she was alone.
B. Her parents supported her greatly.
C. Young people in different countries supported her.
- 15** Where was her most influential speech?
A. at the local Parliament, in Sweden.
B. at the European Parliament.
C. at a United Nations event, in the USA.
- 16** What means of transport does she usually travel by?
A. by train
B. by yacht
C. by plane

Task 4. Listening and speaking.

POINTS FOR DISCUSSION

- What can young people do in their free time in your area?
- What do you do in your free time?

You will hear an interview with Janet Anderson, a well-known Scottish actress, talking about how she spends her leisure time. Listen and answer the questions 1-6. Choose A, B or C.

- When she is not rehearsing or performing, Janet
 - goes to the theatre or cinema.
 - does activities that give her the opportunity to improve as an actress.
 - does arts and crafts.
- Janet has
 - never directed before.
 - directed film but not theatre.
 - interviewed a film director.
- Currently, Janet is
 - reading a book titled *The Count of Monte Cristo* for pleasure.
 - writing the script for a play titled *The Count of Monte Cristo*.
 - reading about the time period in which *The Count of Monte Cristo* takes place.
- Janet likes to
 - prepare meals for her friends.
 - read fictional books about crime.
 - play music with friends.
- Janet
 - had wanted to learn the trumpet for a long time.
 - had been looking for a trumpet for a while.
 - found the trumpet by chance.
- When it comes to sports and exercise, Janet
 - prefers activities that are energetic.
 - thinks she is too old to do certain sports.
 - enjoys yoga because it helps relieve stress.

C Has it already been arranged?	Yes / No
D Is it a prediction?	Yes / No
E Is the speaker certain it will happen?	Yes / No
F Is it a timetable?	Yes / No
G Is it a long action which will be in progress at a certain point in the future?	Yes / No

Task 5. Grammar rules through listening.

am / is / are + Ving	will be + Ving	Might + V	V or Vs	am / is / are + going to + V	will + V
Present Continuous					
going to					
Future Continuous					
will (including adverbs, e.g. probably and definitely)					
might					
Present Simple					

Task 6. DVD Worksheets.

1. Weather in Britain

Before you watch

1 **SPEAKING** Work in pairs. Answer the questions.

- 1 Have you ever visited Britain? If so, what was it like? If not, would you like to go?
- 2 Do you know any British people? How would you describe their personalities?
- 3 What do you think foreigners think about people from your country?

Comprehension check

2 **▶** Watch the DVD clip. Choose the correct answers.

- 1 Which of these is a stereotype about British people?
 - a They are polite.
 - b They are happy.
 - c They are generous.
- 2 What do most British people like talking about?
 - a sport
 - b politics
 - c the weather
- 3 What percentage of people check the weather forecast every day?
 - a 17%
 - b 57%
 - c 70%

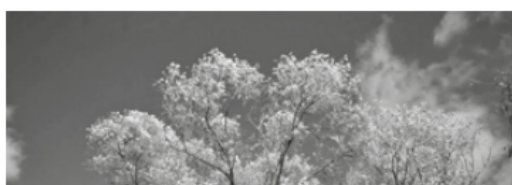
3 **▶** Watch again. Number the types of weather in the order you first see them (1–4).

A rainy ____

B snowy ____

2. Sport in Britain

Before you watch

1 **SPEAKING** Work in pairs. Answer the questions.

- 1 What are your favourite sports?
- 2 Can you explain the rules?
- 3 What sports are popular in Britain?

Comprehension check

2 Watch the DVD clip. Choose the correct answers.

- 1 In which sport can players use their hands and feet to control a ball?
a football b rugby c basketball
- 2 Which sport has the oldest rules?
a football b rugby c cricket
- 3 Which sport is played in the Ashes tournament?
a football b rugby c cricket

3 Watch again. Choose the correct words to describe what you see.

- 1 a girl **kicking** / **catching** an orange football
- 2 a man in white **kicking** / **running with** a rugby ball
- 3 girls in dark blue playing **hockey** / **tennis**
- 4 a team in yellow playing **football** / **rugby**
- 5 a man in red **playing** / **refereeing** a rugby match
- 6 a **cricket** / **rugby** stadium in Australia

4 Watch again. Complete the sentences with the correct words.

- 1 Two hundred years ago, _____ games were popular in private schools in Britain.
- 2 The sport of _____ officially began in 1871.
- 3 In cricket, each team has _____ players.
- 4 In August 1882, _____ beat England in a cricket match.
- 5 There are _____ matches in an Ashes tournament.
- 6 _____ has won the Ashes 31 times.

Література:

1. Державний стандарт початкової освіти (затверджено постановою кабінету міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688).
2. Державний стандарт базової середньої освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898)
3. Методика навчання іноземних мов: Базовий курс лекцій: Посібник для вчителів / О.М. Соловів. - М.: Просвітництво, 2002. С.124 - 139.
4. Практикум до базового курсу методики навчання іноземних мов: Навч. посібник для вузів. О.М. Соловів. - М.: Просвітництво, 2004. С.98 - 112.
5. Гальсков Н.Д. Сучасна методика навчання іноземних мов: Посібник для вчителя. - 3-тє вид., Перероб. та дод. - М.: АРКТІ, 2004. С.175 - 181.
6. "A framework for planning a Listening skills lesson " Nik Peachey, trainer and materials writer. British Council/ Primary English Teacher's Guide by Brewster, J. Ellis, G. Girard D. Pearson Education LTD.
7. «Інтенсифікація навчання аудіювання на початковому етапі» «ІЯШ» Ресурси освітніх сайтів.
8. Журнал Англійська мова. Все для вчителя! № 6 (42) червень 2015 р.
9. Колкер Я.М. Практична методика навчання іноземної мови: Навч.Посібник/Я.М. Колкер, Е.С.Устінова, Т.М. Єналієва. – М.: видавничий центр «Академія», 2000. – 264 с.
10. Іноземні мови у школі // Науково-методичний журнал, №3, 2003р
11. Go for ZNO. Listening Comprehension. H.Q – Mitchell – Marileni Malkogianni. Levels B1/B2. MM Publications. 2018 .
12. Exam Booster. Listening. Levels B1/B2. MM- підручник/ К.О.Проценко, К.А.Різ.-«Лінгвіст», 2018р
13. ZNO Leader Practice Test 1. Дробтенко С.В, Зачинська Н.В, Грекова Є.О-К.: Видавництво «Лінгвіст», 2021р.
14. Solutions. (Intermediate/Pre-Intermediate) Tim Falla/ Paul A Davies). Oxford University Press 2021р.
15. Family and Friends. Naomi Simmons. Oxford University Press. 2014 р.